

- 1) якщо кількість підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, зміниться на 1 од., то обсяг ВРП зміниться на 36 од.;
- 2) якщо загальний обсяг виконаних науково-технічних робіт зміниться на 1 од., то обсяг ВРП зміниться на 76 од.;
- 3) якщо загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність зміниться на 1 од., то обсяг ВРП зменшиться на 57 од.;
- 4) зростання обсягів реалізованої інноваційної продукції на 1 од. призводить до збільшення ВРП також на 1 од.;
- 5) якщо чисельність працівників, зайнятих науково-технічною діяльністю, збільшиться на 1 од., то ВРП зміниться на 12 од.
- 6) спостерігається обернений зв'язок між чисельністю наукових працівників і загальною сумою витрат на інноваційну діяльність та ВРП, про що свідчить від'ємне значення відповідної оцінки параметрів моделі.

Наукові дослідження показали, що в умовах обмеженості фінансових ресурсів державних і місцевих органів влади, саме визначення найбільш вагомих показників дозволить сформувати найбільш ефективну стратегію формування та розвитку інноваційного потенціалу регіону.

Висновки

Виходячи з проведених розрахунків, можна визначити, що найбільш вагомими показниками, які впливають на ВРП Запорізького регіону в контексті інноваційного потенціалу, є обсяг виконаних науково-технічних робіт та кількість підприємств, що займаються інноваційною діяльністю. Ми вважаємо, що від цих показників, насамперед, залежить можливість формування інноваційної стратегії економічного розвитку регіону.

Література

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 № 433-IV // <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Мартишева Л. С. Інноваційний потенціал як об'єкт економічного дослідження / Мартишева Л. С., Калишенко В. О. // *Фінанси України*. – 2002. – № 10. – С. 61–66.
3. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / Гриньов А. В. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2003. – 38 с.
4. Фатхутдинов Р. А. Инновационный потенциал : [учебник для вузов] / Фатхутдинов Р. А. – М. : ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2000. – 624 с.
5. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент : [уч. пособие] / Балабанов И. Т. – СПб. : Питер, 2001. – С. 303.
6. Гоменюк М. О. Визначення інноваційного потенціалу регіону / М. О. Гоменюк // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2009. – № 5 (96). – С. 147–151.
7. Матвейкин В. Г. Инновационный потенциал: современное состояние перспективы развития / [Матвейкин В. Г., Дворецкий С. И., Минько Л. В. и др.]. – М. : Издательство Машиностроение –1, 2007. – С. 284.
8. Лугинін О. Є. Економетрія / Лугинін О. Є. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 278 с.
9. Статистичний щорічник Запорізької області за 2008 рік / За ред. В. П. Головешка. – Запоріжжя: Головне упр. статистики у Запорізькій обл., 2008. – 456 с.

Надійшла 15.11.2009

УДК 330.322(477)

Л. Г. ГУЛЬКО

Хмельницький національний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ДИНАМІКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття присвячена дослідженню інвестиційної привабливості сільського господарства та її змін. Проаналізовано статистичні дані по діяльності сільського господарства в Україні та в Хмельницькій області. Зроблено висновки стосовно сучасного рівня інвестиційної привабливості цієї галузі.

The article is dedicated to research an investment attractiveness of agricultural sector and it's variations during the last time. Also there was made a statistic data analysis of agricultural activity in Ukraine and Khmel'nytsky region. These researches gave an ability to draw conclusion about the modern level of investment attractiveness of national agriculture.

Ключові слова: інвестиції, привабливість, вплив, інвестиційна привабливість.

Актуальність теми. Інвестиційна привабливість окремої країни, регіону, галузі чи підприємства є

вагомим орієнтиром для інвестора при прийнятті рішення стосовно вкладення капіталу. Привабливість окремих галузей економіки або ж регіонів країни для інвесторів необхідно враховувати при здійсненні структурної та регіональної політики, а також при визначенні пріоритетів інвестування. Коливання кон'юнктури ринку змінюють умови діяльності у різних галузях економіки, що спричиняє актуальність дослідження питань інвестиційної привабливості на різних рівнях.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Дана проблема досліджується в працях таких вчених, як Андрійчук В.Г., Гайдуцький А.П., Гуткевич С.О., Долішній М.І., Іваницька Г.Б., Микитюк В.М., Савчук В.П., Черевко Г.В., Федоренко В.Г., Хрущ Н.А., Шевчук В.Я. та ін. **Метою даної статті** є дослідження тенденцій зміни інвестиційної привабливості сільськогосподарської сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація інвестиційних проектів супроводжується, перш за все, необхідністю вибору найбільш привабливого проекту. Значний вплив на такий вибір справляє інвестиційна привабливість галузі, в якій планується здійснювати комерційну діяльність.

Інвестиційна привабливість окремих галузей економіки визначається значною кількістю факторів, таких як прибутковість комерційної діяльності в даній сфері, рівень ризиків тощо. Так, за даними Кабінету міністрів України [1], галузі економіки нашої країни групуються за рівнем інвестиційної привабливості на такі чотири групи (таблиця 1).

Таблиця 1

Інвестиційна привабливість галузей економіки України

Групи галузей за інвестиційною привабливістю	Перелік галузей промисловості за окремими групами
1. Пріоритетні за рівнем інвестиційної привабливості	1.1. Металургія (кільорова і чорна) 1.2. Обслуговування населення 1.3. Торгівля
2. З достатньо високою інвестиційною привабливістю	2.1. Нафтодобувна і газова промисловість 2.2. Машинобудування і металообробка 2.3. Цементна промисловість 2.4. Виноробна промисловість
3. З середньою інвестиційною привабливістю	3.1. Хімічна і нафтохімічна промисловість 3.2. Виробництво збірного залізобетону 3.3. Вовняна промисловість 3.4. Виробництво плодоовочевих консервів 3.5. Масложирова промисловість
4. З низькою інвестиційною привабливістю	4.1. Вугільна промисловість 4.2. Електроенергетика

Водночас наведений перелік галузей та їх групування не дозволяє повною мірою охарактеризувати весь спектр галузей економіки України та їх інвестиційний потенціал. Традиційно найбільш інвестиційно привабливою галуззю вважається металургія, і головним критерієм тут, очевидно, є рівень прибутковості. Виправданим є досить висока оцінка інвестиційної привабливості обслуговування населення та торгівлі, оскільки за рівнем розвитку непромислової сфери Україна все ще суттєво поступається економічно розвиненим країнам. В той же час не досить зрозумілим є віднесення електроенергетики до числа найменш привабливих для інвестора галузей економіки.

Інвестиційна привабливість різних галузей економіки, на наш погляд, не є сталою величиною і залежить від активності держави в напрямку регулювання інвестиційного клімату країни, умов здійснення підприємницької діяльності, коливань попиту і пропозиції тощо. З огляду на це доцільно приділяти більше уваги такій стратегічно важливій галузі вітчизняної економіки, як сільське господарство. В наведеній таблиці згадуються лише окремі галузі агропромислового комплексу (виноробна, вовняна, масложирова промисловість та виробництво плодоовочевих консервів). Безумовно, це не характеризує всю різноманітність агропромислового комплексу, і зовсім не враховує його базової сфери – власне сільського господарства.

Водночас в останні роки в економіці України спостерігаються тенденції до активізації інвестиційних процесів у сільському господарстві. Сільське господарство перетворилося у одну з найбільш пріоритетних галузей для інвестування. Починаючи з 2006 року відбувається зростання обсягів інвестицій у даній галузі, а також зміна структури капіталовкладень по різних сферах АПК. Основний приріст інвестицій було спрямовано в сільське господарство, особливо у тваринництво [2].

В порівнянні із 2000 роком в 2008 р. обсяги інвестицій в сільське господарство збільшились у 7,5 рази, у той час як обсяги інвестицій у харчову промисловість – лише у 2,6 рази. Загальні обсяги інвестицій в основний капітал у сільському господарстві в 2008 році у порівнянних цінах проти 2007 р. зросли на 43,2%, зокрема в тваринництво – на 62,3 %. Водночас, інвестиції у виробництво харчових продуктів і напоїв у 2008 році склали лише 90,4 % від рівня попереднього року. Така динаміка є закономірною, адже не можна розвивати переробну промисловість без одночасного розвитку сировинної бази цієї промисловості.

Активний розвиток переробної промисловості неможливий без розвитку сільського господарства, і тому рано чи пізно це мало спричинити зростання інвестування в рослинництво та тваринництво. Перспективним напрямком інвестиційної діяльності на підприємствах АПК є впровадження прогресивних енергозберігаючих технологій, сучасних методів ведення рослинництва і тваринництва, оновлення парку техніки тощо.

Значний негативний вплив на інвестиційну діяльність як в економіці в цілому, так і в сільському господарстві зокрема, справила фінансово-економічна криза. Так, за перше півріччя 2009 року загальні обсяги інвестицій по Україні склали лише 56,7 % до відповідного періоду минулого року. Обсяги залучення інвестицій в сільське господарство в порівнянні з відповідним періодом 2008 року становлять 54,3%, у тому числі: в галузі рослинництва 54,3%, тваринництва – 52,5%. У I півріччі 2009 року також спостерігається зниження темпів залучення інвестицій і в харчову промисловість, обсяги освоєння яких становлять 64,8 % до відповідного періоду минулого року.

Слід зауважити, що питома вага освоєних інвестицій в основний капітал сільського господарства України в 2009 році складає 5,9% всього обсягу реальних інвестицій. Проте територіальний розподіл інвестованих коштів є нерівномірним. Очолюють цей список такі області, як Тернопільська (24,4%), Сумська (23,5%), Черкаська (22,3%), Херсонська (21,1%), Чернігівська (17,9%), Кіровоградська (12,4%), Вінницька (10,8%), Хмельницька (10,6%), Миколаївська (9,6 %), АР Крим (9,4%) Запорізька (7,6%), Харківська (7,3%), Київська (6,5%), у яких даний показник значно вище середнього рівня.

Досить високе місце Хмельницької області у рейтингу залучення інвестицій в основний капітал свідчить про пріоритетність розвитку саме сільського господарства для нашого регіону. Такий висновок підтверджується також аналітичними даними щодо динаміки обсягів виробництва сільськогосподарської продукції по Україні та Хмельницькій області в 2008-2009 роках (рисунки 1, 2). Цікавим є той факт, що в 2009 році темпи зростання обсягів сільськогосподарського виробництва в нашій області дещо випереджають відповідні показники по Україні, тоді як в більш сприятливому 2008 році вони були меншими від середнього по країні рівня [2, 3].

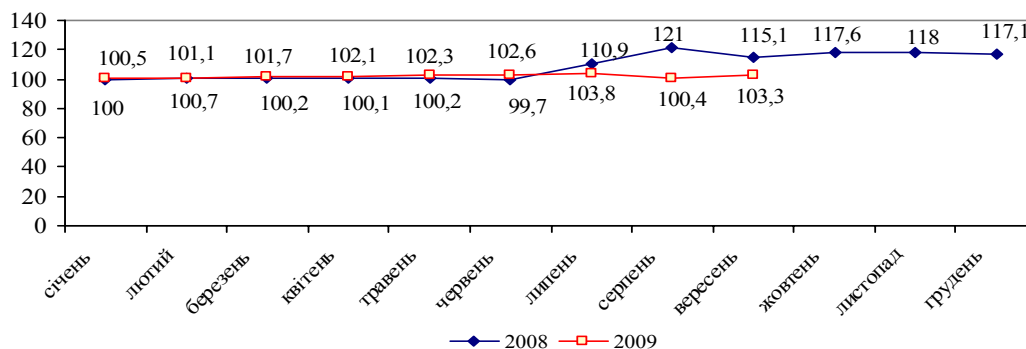

Рис. 1. Співвідношення індексів сільськогосподарського виробництва в Україні в 2008-2009 роках

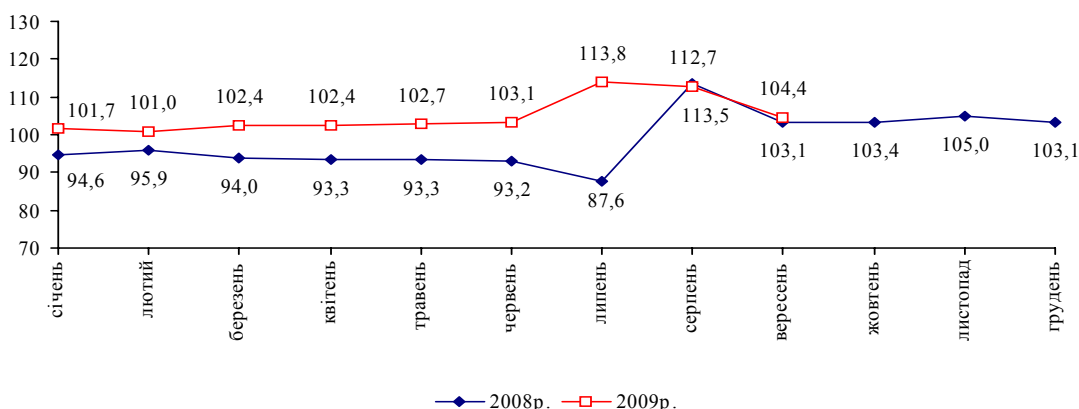

Рис. 2. Співвідношення індексів сільськогосподарського виробництва в Хмельницькій області в 2008-2009 роках

Одним із основних критеріїв інвестиційної привабливості окремої галузі є рівень прибутковості такої діяльності. За даними Державного комітету статистики [4], прибутковість окремих видів економічної діяльності останнім часом змінювалася досить нерівномірно, що особливо чітко виявилось в кризовому 2009 році (рисунок 3). Так, серед підприємств, що задекларували прибуток, в 2007-2009 роках найбільше саме підприємств сільського господарства, проте в 2009 році таке переважання стало найбільшим. Якщо в 2007 році прибуток отримали 73,7% сільськогосподарських підприємств і 66,6% підприємств промисловості, то в 2008 році – відповідно 71,7% та 61,1%, а за 8 місяців 2009 року – 81% та 50,7%. Відзначимо, що специфіка

діяльності сільськогосподарських підприємств зумовлює отримання найбільшої частки прибутку саме наприкінці року, і тому надалі частка прибуткових підприємств може коливатися. Що ж стосується вартісних обсягів прибутку сільгосппідприємств, то вони є набагато меншими від прибутків промисловості, проте в попередні роки спостерігалася тенденція до зростання їх величини: якщо в 2006 році сільськогосподарські підприємства отримали 4687,9 млн грн прибутку, то в 2007 році – 9617,9 млн грн, а в 2008 році – 12007,3 млн грн.

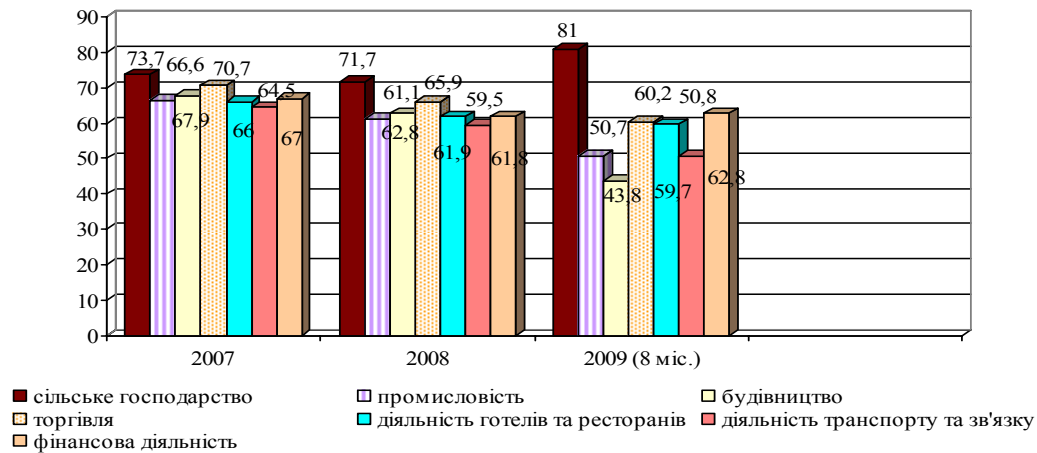

Рис. 3. Динаміка питомої ваги підприємств, що одержали прибуток, в загальній кількості підприємств галузі (у відсотках)

Висновок. Інвестиційна привабливість окремих секторів економіки України не є стабільною в довгостроковій перспективі. Потенціал та інвестиційна привабливість окремих галузей часом істотно переоцінюються, тоді як інших, і, перш за все, сільського господарства – недооцінюються. Проте з розвитком виробництва в інших сферах АПК, передусім, в переробній промисловості, а також із розвитком структури внутрішнього споживання постає питання задоволення попиту за вказаними напрямками. Задовольнити вказаний попит можливо за рахунок більш активного розвитку вітчизняного сільського господарства. В останні роки у цій сфері можна простежити зростання інвестицій, обсягів виробництва, прибутків, а також питомої ваги прибуткових підприємств. Незважаючи на те, що вказані показники поки є значно меншими від аналогічних у промисловості та деяких інших галузях економічної діяльності, на наш погляд, це дозволяє говорити про існування тенденції до зростання інвестиційної привабливості сільського господарства в Україні в цілому, а також в її окремих регіонах, в тому числі і в Хмельницькій області.

Література

1. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Кабінету міністрів України.
2. <http://www.minagro.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства аграрної політики України.
3. <http://www.statbrd.ic.km.ua> – офіційний сайт Головного управління статистики в Хмельницькій області.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України.

Надійшла 19.11.2009

УДК 338

М. В. ПАВЛЮК, В. В. СТАДНИК
Хмельницький національний університет

МОТИВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Охарактеризовано дієвість основних складових законодавчо-правової бази, яка регулює відносини у сфері інноваційної діяльності, з позиції їх мотивуючої здатності для суб'єктів господарювання.

Effectiveness of basic constituents is described legislatively legal base which regulates relations in the field of innovative activity, from position of their explaining ability for the subjects of menage.

Ключові слова: інновації, мотиви, стимули, трансфер технологій, законодавство.

Актуальність теми дослідження. В сучасному світі інноваційна діяльність є одним із найважливіших факторів економічного розвитку. У високорозвинених країнах до 90 відсотків приросту внутрішнього валового продукту забезпечується за рахунок впровадження нових технологій.